

AKILLI İSEM8

TC. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK DEFTERİ

SÜPER
HİPER EFSO

YAPAY
ZEKA

ARTIRILMIŞ
GERÇEKLIK

ŞAHİN ERSİN TUNCER
BEYTULLAH ÖZEL
HALİL ATEŞ

TAMAMI
VIDEO
ANLATIMLI

OKULA
YARDIMCI
SINAVLARA
HAZIRLIK

MEB
UYUMLU

KAZANIMLARA AYRILMIŞ
320 SORU
ETKİNLİKLER UYGULAMALAR

KİTABIN ADI

8. Sınıf **T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük** Akıllı Defter

GENEL YAYIN YÖNETMENİ

Şahin Ersin TUNCER

YAZARLAR

Şahin Ersin TUNCER - Beytullah ÖZEL - Halil ATEŞ

DİZGİ

İsem Yayıncılık Dizgi Ekibi

BASKI SAYISI

1. Baskı

ISBN

978-605-286-372-5

ONLINE SATIŞ

www.isemkitap.com

BASKI

Ertem Basım Ltd. Şti.

Başkent Organize San. Bölgesi 22. Cad. No. 6

Malıköy - Temelli/ANKARA/TÜRKİYE

Tel: +90 (312) 640 16 23 • Belgeç: +90 (312) 640 16 24

MATBAA SERTİFİKA NO.

16031

YAYIN VE DAĞITIM

İsem Yayıncılık

Basım Dağıtım Eğit. Tic. Ltd. Şti.

İvedik OSB 88/1 Bölge

Melih Gökçek Bulvarı

1548. Sok. No. 42

Ostim-Yenimahalle/Ankara

Tel: +90 (312) 433 50 33

+90 (312) 395 47 36

oneri@isemyayincilik.com

Bu kitabın basım, yayın ve satış hakları İsem Yayın Dağıtım'a aittir. Hangi amaçla olursa olsun yayıncı kuruluşun yazılı izni olmadan kitabın tümü ya da bölümlerinin, kapak tasarımının, mekanik, elektronik, manyetik fotokopi ya da başka yöntemlerle basılması, çoğaltılması yasaktır.

Kitapta yer alan bölümlerin tüm sorumluluğu yazara aittir.

BU KİTAP T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞININ BANDROLÜ İLE SATILMAKTADIR.

İSEM YAYINCILIK

Kahraman
Ordumuza

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül... ne bu şiddet bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl,
Hakkıdır, Hakk'a tapan, milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim; bendimi çiğner, aşarım;
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garb'ın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imânı boğar,
"Medeniyet!" dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş! Yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın...
Kim bilir, belki yarın... belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri "toprak!" diyerek geçme, tanı!
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehîd oğlusun, incitme, yazıktır atanı;
Verme, dünyâları alsan da, bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki fedâ?
Şühedâ fışkıracak, toprağı sıksan şühedâ!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Hudâ,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyâda cüdâ.

Ruhumun senden, İlahî, şudur ancak emeli:
Değmesin ma'bedimin göğsüne nâ-mahrem eli!
Bu ezanlar-ki şehâdetleri dînin temeli,
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım;
Her cerîhamdan, İlahî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır rûh-i mücerred gibi yerden na'sım;
O zaman yükselerek Arş'a değer, belki başım.

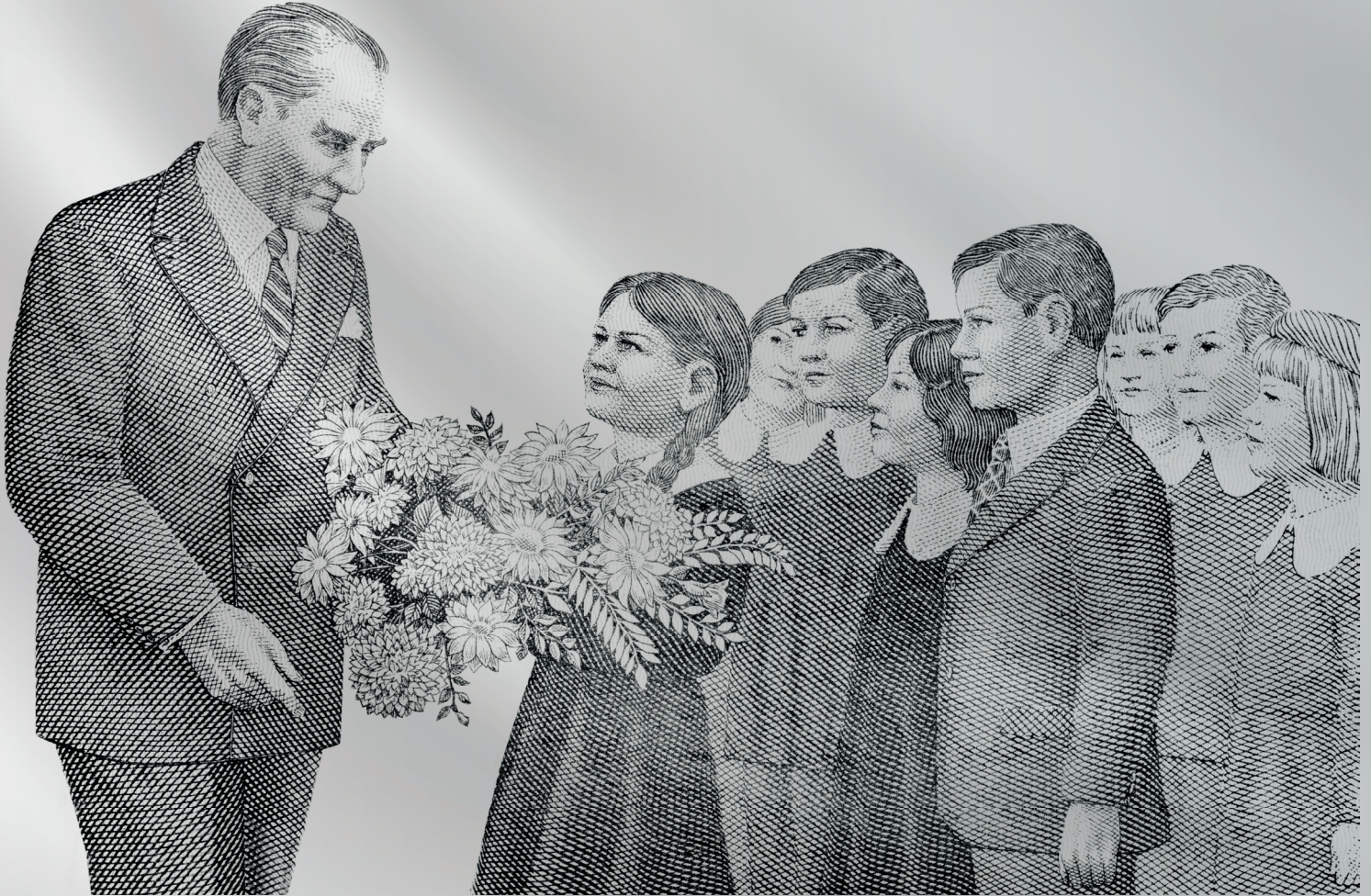
Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl;
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl:
Hakkıdır, hür yaşamış bayrağımın hürriyet;
Hakkıdır, Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif ERSOY

Gazi Mustafa Kemal
Atatürk'ü
saygıyla anıyoruz.

— — — — —
1881 - 1938

Ön Söz

Sevgili Öğrenciler ve Değerli Öğretmenlerimiz,

8. sınıflar için hazırladığımız Akıllı İsem'i sizlerle buluşturmanın mutluluğunu yaşıyoruz. Akıllı İsem T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Defteri ile bir yıl boyunca elinizden düşürmeyeceğiniz, T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersi için her daim sizlere yardımcı kaynak olabilecek bir yayın hazırlamayı amaçladık.

Kitabımızda bulunan sade ve öz konu anlatımlarında gereksiz ve ayrıntılı bilgilerden kaçınarak konuyu en iyi şekilde kavrayabileceğiniz, yeni nesil sorularda yorum gücünüzü arttıracak bilgilere yer verdik. Bu bilgileri eğlenceli hâle getirmek ve sizleri sıkmamak için Farklı İsem serimizde kullandığımız karakterleri kullanarak anlattık. Her konu için hazırladığımız özgün etkinlikler sizlerin yeni nesil soruları çözebilmeniz için bir başlangıç olacak. Ayrıca her konunun sonuna eklediğimiz ödev testleri ile konuları pekiştirmenize, ünite değerlendirme testleri ile ünite tekrarlarınıza yardımcı olacağız. Bu kitapta konu özetlerinde bıraktığımız boşluk doldurmalar, yeni nesil sorulara alışabileceğiniz özgün etkinlikler, ödev testleri ve ünite değerlendirme testleri sayesinde hem derste hem de evde sizlerin aktif katılımını amaçladık.

Tam öğrenme modelini benimseyen bu ürünümüzü çağımıza uygun şekilde teknoloji ile bütünleştirdik. Yapay Zekâ Teknolojisi ile tüm eksik yanlarınızı, fazlalıklarınızı ve hangi konuya ne kadar çalışmanız gerektiğini sizin için düşünüp plan yapacak uygulama ile hedeflerinize ulaşmaya artık çok yakınsınız.

Artırılmış gerçeklik teknolojisi ile konuların en kritik kısımları canlandırılarak kolayca anlaşmanız hedeflendi.

Yeni nesil öğrencilerin yeni nesil akıllı defteri Akıllı İsem T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Defteri'mizin tüm öğrencilerimize başarı getirmesini dilerim.

Şahin Ersin TUNCER
GENEL YAYIN YÖNETMENİ

DEFTERİMİ TANIYORUM

ÜNİTE
1

Bir Kahraman Doğuyor

KAZANIMLAR

11.1.1. Atatürk'ün hayatını öğrenir, Atatürkçü düşünceyi benimser ve Atatürkçü değerleri yaşar. (Siyaset Bilimi, Atatürkçü Düşünce Sistemi)

11.1.2. Atatürk'ün hayatını öğrenir, Atatürkçü düşünceyi benimser ve Atatürkçü değerleri yaşar. (Siyaset Bilimi, Atatürkçü Düşünce Sistemi)

11.1.3. Atatürk'ün hayatını öğrenir, Atatürkçü düşünceyi benimser ve Atatürkçü değerleri yaşar. (Siyaset Bilimi, Atatürkçü Düşünce Sistemi)

11.1.4. Atatürk'ün hayatını öğrenir, Atatürkçü düşünceyi benimser ve Atatürkçü değerleri yaşar. (Siyaset Bilimi, Atatürkçü Düşünce Sistemi)

11.1.5. Atatürk'ün hayatını öğrenir, Atatürkçü düşünceyi benimser ve Atatürkçü değerleri yaşar. (Siyaset Bilimi, Atatürkçü Düşünce Sistemi)

Ünite Kapağı

Ünitede yer alan bütün konu başlıkları ve kazanımların yer aldığı bölümdür.

Süper, Hiper, Efsa Bilgi

Konu ağırlıkları ve kazanım oranları dikkate alınarak hazırlanmış bilgiler.

Süper Bilgi

Hiper Bilgi

Efsa Bilgi

Monarşi

- Tek kişi egemenliğine dayalı yönetim biçimidir. Örneğin; krallık, padişahlık.

Milliyetçilik

- Fransız İhtilali ile ortaya çıkan, her ulusun kendi devletini kurmasını öngören ve dünyada çok uluslu devletlerin parçalanmasına neden olan fikir akımıdır. (Ulusçuluk)

Kavram Öğreniyorum

Konu içi bütün kavramlar bu kutular içerisinde yer alır.

Karikatürlü Anlatım

Konuyu özetleyen, akılda kalıcılığı artıran, güldürürken öğreten sevimli karikatürler.

Avrupa'da Aydınlanma Çağı Yaşanırken Osmanlı Devleti

Uygulama

Yıllardır bugünü bekliyordum. Tanzimat Fermanı'ndaki askerlik vatani görev uygulaması sona erdi. Artık ücret ödeyerek askerlikten muaf tutulacağız. Bu sayede Türkler askerlik yaparken biz işimizi devam ettirerek Türklerden daha zengin olacağız.

Gayrimüslimler nakdibedel karşılığı askerlikten muaf tutulacaktır. Gayrimüslimlere karşı küçük düşürücü sözler ve deyimler kullanılmayacaktır. (Örneğin; gavur ifadesi)

Yahu böyle ferman mı olur? Biz cephelerde savaşırken Türkler fakirleşecek, azınlıklar ise zenginleşecek. Bu durum sosyal dengemizi bozar. Ayrıca gavura gavur demeyip de ne diyeceğiz? Ben size diyeyim bu ferman tutmaz.

Yanda verilen karikatürden hareketle İslahat Fermanı Osmanlı Devleti'nde,

- Sosyal neden olmuştur. [32]
- Türkleri etkilemiştir. [33]
- Azınlıkları etkilemiştir. [34]
- Azınlıklar elde etmiştir. [35]

Uygulama

MEB taksonomisinde öğrencinin bilgi, kavrama ve uygulama düzeyini geliştirmeye yönelik konu içi etkinliklerin yer aldığı bölümlerdir.

DEFTERİMİ TANIYORUM

Soru 3

Selânik'te 19.yüzyılda huzur ortamının bozulmasında şehrin hangi özelliği daha çok etkili olmuştur?

Soru

Kazanımları kavramaya yardımcı yorum gücünü artırıcı konu içi açık uçlu soruların olduğu bölümlerdir.

Uyarı

Konunun püf noktalarına dikkat çekmek için oluşturulan kutucuklardır.

UYARI

Tanzimat Fermanı, İslahat Fermanı, Kanunnamesi ve Meşrutiyet'in ilanı gibi gelişmeler Türk tarihindeki demokratikleşme ve hukukun üstünlüğü anlayışını güçlendirmiştir.

UYARI

Osmanlı Devleti demokratikleşme çalışmaları başlatarak ve fikir akımları ortaya atarak devletin dağılmasını önlemeyi amaçlamıştır.

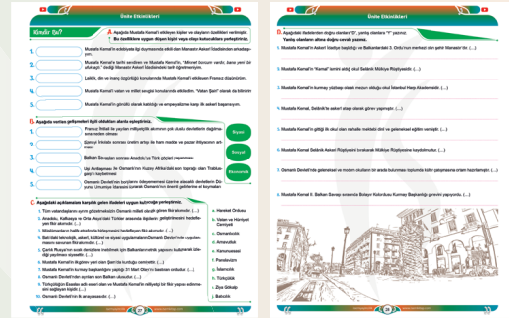

Ödev Testi

Kazanımları pekiştirmeniz ve yeni nesil sorulara alışabilmeniz için her kazanımın sonunda yer alan kazanım ve beceri temelli sorulardan oluşan test bölümleridir.

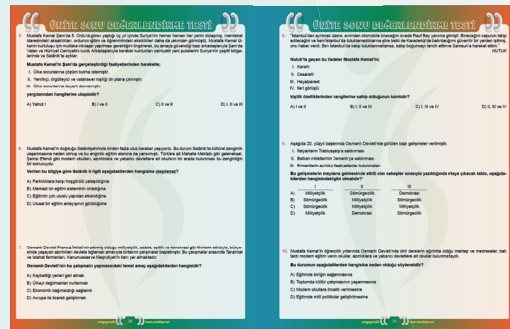
Ünite Etkinlikleri

Ünite sonlarına konulan çeşitli etkinliklerle eğlenerek öğrenmenizi hedefleyen bölümlerdir.

Ünite Sonu Değerlendirme Testi

Pekiştirilen kazanımların kalıcı hâle getirilmesi için tamamı yeni nesil sorulardan oluşan çoktan seçmeli testlerin yer aldığı bölümlerdir.

Artırılmış Gerçeklik

Konular içerisinde öğrencilerin anlamakta zorlandığı bölümleri soyuttan somuta ilkesi gereğince eğlenceli bir şekilde tablet ve telefonlardaki uygulamalar üzerinden 3D izleyebilecekleri teknolojiyle bütünleşen bölümlerdir.

BU İŞARETİ GÖRDÜĞÜN YERDEKİ GÖRSELİ TELEFONUNDAKİ **iSEM AR** UYGULAMASINA OKUT, KONUYU ARTIRILMIŞ GERÇEKLİK İLE ÖĞREN

İÇİNDEKİLER

1. Ünite:

Bir Kahraman Doğuyor..... 1

2. Ünite:

Millî Uyanış: Bağımsızlık Yolunda Atılan Adımlar..... 33

3. Ünite:

Millî Bir Destan: Ya İstiklal Ya Ölüm! 91

4. Ünite:

Atatürkçülük ve Çağdaşlaşan Türkiye 135

5. Ünite:

Demokratikleşme Çabaları..... 187

6. Ünite:

Atatürk Dönemi Türk Dış Politikası 207

7. Ünite:

Atatürk'ün Ölümü ve Sonrası 229

Cevap Anahtarı 261

ÜNİTE 1

Bir Kahraman Doğuyor

KAZANIMLAR

Güçlü Avrupa'nın Doğuşu ve Osmanlı Devleti

8.1.1. Avrupa'daki gelişmelerin yansımaları bağlamında Osmanlı Devleti'nin yirminci yüzyılın başlarındaki siyasi ve sosyal durumunu kavrar.

Mustafa Kemal'in Hayatı

8.1.2. Mustafa Kemal'in çocukluk ve öğrenim hayatından hareketle onun kişilik özelliklerinin oluşumu hakkında çıkarımlarda bulunur.

Mustafa Kemal'in Fikir Hayatını Etkileyen Kişiler

8.1.3. Gençlik döneminde Mustafa Kemal'in fikir hayatını etkileyen önemli kişileri ve olayları kavrar.

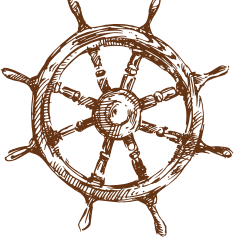
Mustafa Kemal'in Askerlik Hayatı

8.1.4. Mustafa Kemal'in askerlik hayatı ile ilgili olayları ve olguları onun kişilik özellikleri ile ilişkilendirir.

Süper Bilgi

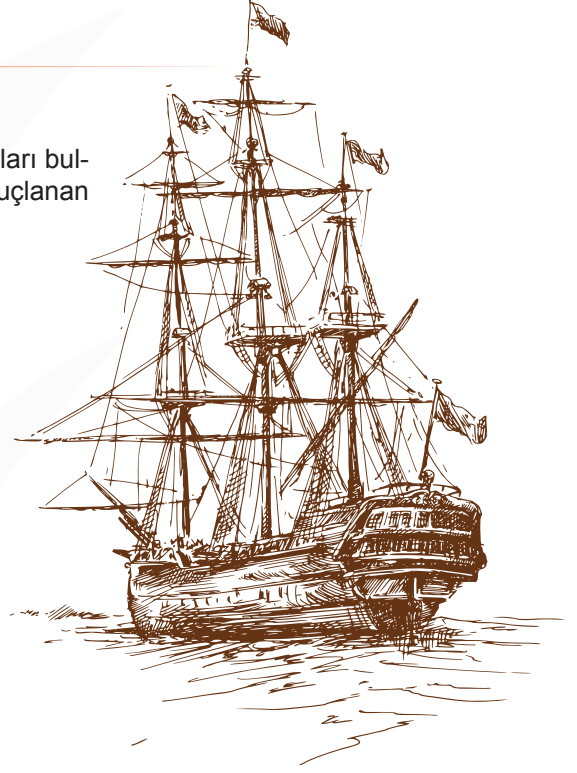
COĞRAFI KEŞİFLER

Coğrafi Keşifler, 15 ve 16. yüzyıllarda Avrupalılar tarafından yeni ticaret yolları bulmak amacıyla başlatılan, yeni okyanusların ve kıtaların bulunmasıyla sonuçlanan keşifleri ifade eder.

Coğrafi Keşifler, Osmanlı Devleti'ni[1] alanda olumsuz etkilemiştir.

Osmanlı Devleti bu olumsuzluğu gidermek için bazı yabancı devletlere[2] adı verilen ayrıcalıklar vermiştir.

Kapitülasyon

- Bir devletin yabancı devletlere tanıdığı ekonomik, siyasi ve ticari ayrıcalıklardır.

RÖNESANS

"Yeniden Doğuş" anlamına gelen 15 ve 16. yüzyıllarda Avrupa'da sanata, edebiyata, felsefeye ve bilime önem vermeye başlanan dönemdir.

Skolastik Düşünce

- Orta Çağ Avrupa'sında kilisenin söylediklerinin tek doğru kabul edildiği, aklın ve bilimin saf dışı bırakıldığı, tartışılmayan, eleştirilemeyen düşünce sistemidir.

REFORM

Avrupa'da 16. yüzyılda başlayan Katolik kilisesinin protesto edildiği ve yeni mezheplerin ortaya çıktığı dönemdir.

Avrupa'da reform hareketlerinin başlamasına Alman din adamı[3] öncülük etmiştir.

Laiklik

- Din ve devlet işlerinin birbirinden ayrılmasıdır.

Avrupa'da
Aydınlanma
Çağı
Yaşanırken
Osmanlı
Devleti

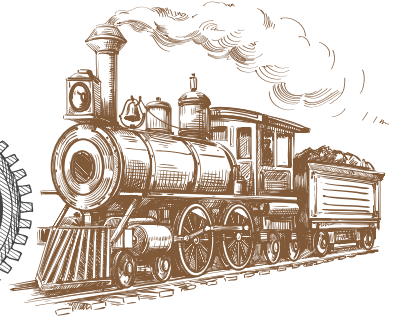
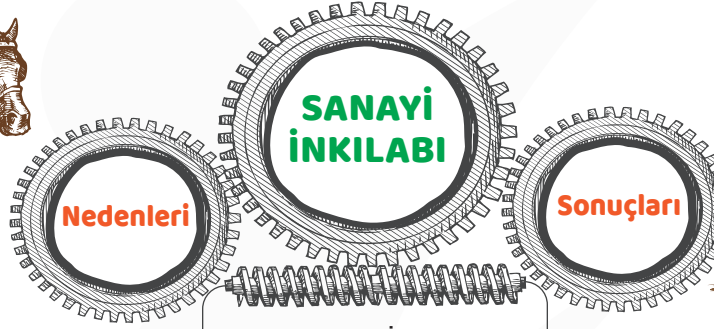
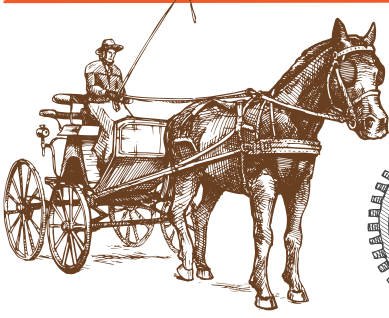

AYDINLANMA ÇAĞI

17 ve 18. yüzyıllarda Avrupa'da bilimsel ve pozitif düşüncenin önem kazandığı dönemdir.

Osmanlı Devleti Avrupa'da yaşanan Aydınlanma Çağı'na[4] kalmıştır.

Süper Bilgi

- Avrupalıların^[5] Keşifler ile elde ettiği sömürgeleri sayesinde sermaye birikimi oluşturması
- Aydınlanma Çağı'ndaki bilimsel gelişmelerin teknolojik ilerlemeleri beraberinde getirmesi

18. yüzyılda İngiltere'de başlayan ve zamanla Avrupa'ya yayılan, bilimsel ve teknik gelişmelerin yaşanmasıyla sanayinin geliştiği dönemdir.

- Avrupa'da üretim artmıştır.
- Üretim artışı beraberinde ham madde ve^[6] ihtiyacını ortaya çıkarmıştır.
- Bu durum Avrupalıların yeni sömürge arayışına girmelerine neden olmuştur.
- Sanayileşemeyen ülkeler sanayileşen devletlerin^[7] pazarı ve sömürgesi hâline gelmiştir.

- Avrupa'dan gelen ucuz mallara karşı rekabet edemeyen Osmanlı'da^[8] azalmıştır.
- Sanayileşmeyi başaramayan Osmanlı Devleti^[9] da etkisiyle Avrupa'nın açık pazarı hâline gelmiştir.

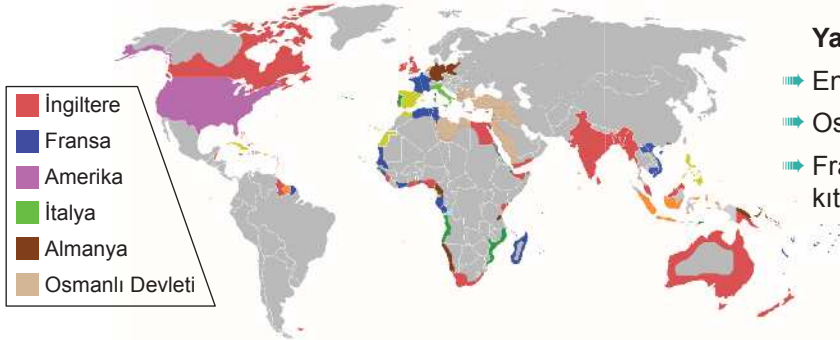
Sömürgecilik

Güçlü devletlerin zayıf devletleri egemenliği altına alarak o devletlerin kaynaklarından yararlanmasıdır.

Uygulama

Boşluk Doldurma Etkinliği

Yandaki haritaya göre,

- En fazla sömürgeye sahip devlet^[10]
- Osmanlı toprak bütünlüğü^[11]
- Fransızların sömürgeleri daha çok^[12] kıtasındadır.

Soru 1

Yandaki verilen görseli ifade eden en uygun kavram hangisidir?

.....^[13]

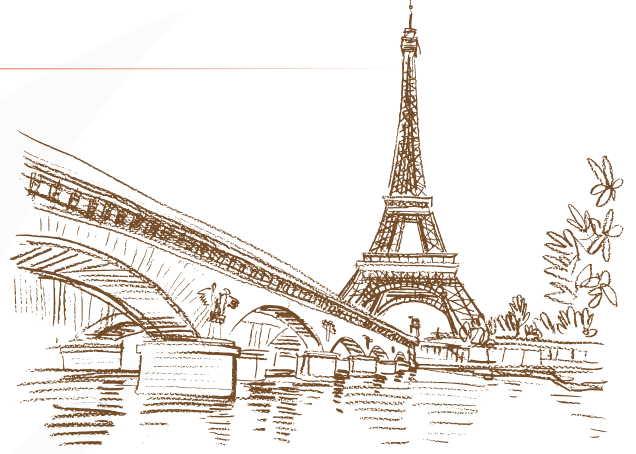
Süper Bilgi

FRANSIZ İHTİLALİ

Fransa'da ortaya çıkan ve hak, eşitlik, adalet gibi kavramların önem kazanmasına ve milliyetçilik akımının başlamasına neden olan gelişmedir.

Nedenleri

- Fransa'da halktan alınan ağır vergiler
- Eşit, adil, demokratik bir toplum yapısını ileri süren^[14] Çağı düşüncüleri fikirlerinin halkta karşılık bulması

Sonuçları

- Adalet, eşitlik, hürriyet, demokrasi, meclis ve^[15] gibi kavramlar önem kazanmıştır.
- Her millete bir devlet sloganıyla ortaya çıkan milliyetçilik fikri^[16] uluslu imparatorlukların parçalanmasını hızlandırmıştır.
- Tek kişi egemenliğine dayalı monarşiye dayalı yönetimler zayıflamıştır.
- Adalet, demokrasi, eşitlik gibi kavramların etkisiyle dünyada^[17] rejimler kurulmaya başlamıştır.

- Çok uluslu olan Osmanlı, milliyetçilik akımından olumsuz etkilenmiştir.
- Osmanlı bünyesinde yaşayan azınlıklar^[18] amacıyla Osmanlı'ya isyan etmiştir.

Monarşi

- Tek kişi egemenliğine dayalı yönetim biçimidir. Örneğin; krallık, padişahlık.

Milliyetçilik

- Fransız İhtilali ile ortaya çıkan, her ulusun kendi devletini kurmasını öngören ve dünyada çok uluslu devletlerin parçalanmasına neden olan fikir akımıdır. (Ulusçuluk)

Soru 2

Ayrılık hissi nasıl girdi sizin beyninize?
Fikr-i kavmiyeti şeytan mı sokan zihninize?
Birbirinden farklı bu kadar kavimleri,
Aynı milliyetin altında tutan İslam'ı,
Temelinden yıkacak zelzele kavmiyettir.

Safahat, Mehmet Akif Ersoy, İnkılap Yayınları, sayfa: 205

Yandaki dizelerde eleştirilen düşünce hangisidir?

.....^[19]

19. YÜZYILDA OSMANLI DEVLETİ

- Osmanlı Devleti, 19. yüzyıla gelindiğinde Avrupa'da yaşanan gelişmelere uzak kalınması, ülkede yaşanan isyanlar, yeteneksiz yöneticiler, uygulanan yanlış siyasetlerden dolayı eski gücünü yitirdi.
- Bu dönemde Osmanlı Devleti'ni meşgul eden Sanayi İnkılabı ve Fransız İhtilali olmak üzere iki önemli gelişme vardı.

Sanayi İnkılabı'nın Osmanlı'ya Etkileri

- Avrupalılar ucuza ürettikleri kaliteli malları [20] sayesinde kolayca Osmanlı'ya getirdi.
- Osmanlı esnafı ucuz ve kaliteli Avrupa malları ile rekabet edemedi. Bu durum Osmanlı'yı sanayileşmiş Avrupa devletlerinin açık pazarı hâline getirdi.
- Kötüye giden ekonomisini düzeltmek isteyen Osmanlı, Avrupa devletlerinden dış borç aldı.
- Aldığı borçları ödeyemeyince alacaklı devletler [21] İdaresini kurarak Osmanlı'nın önemli gelir kaynaklarına el koydu.

Düyunu Umumiye

Diğer adı Genel Borçlar İdaresidir.

UYARI

Kapitülasyonların genişletilmesi ve Düyunu Umumiye İdaresinin kurulması Osmanlı'nın ekonomik bağımsızlığını yitirmesine yol açmıştır.

19. yüzyılda Osmanlı Devleti karikatürü

Fransız İhtilali'nin Osmanlı'ya Etkileri

- Fransız İhtilali ile önem kazanan adalet, eşitlik, özgürlük, meclis, demokrasi, meşrutiyet gibi kavramlar dünyada [22] gelişmelere ortam hazırladı.
- Her milletin kendi devletini kurmasını öngören [23] ise Osmanlı Devleti gibi çok uluslu imparatorlukların parçalanmasına yol açtı.
- Milliyetçilik fikrinden etkilenen azınlıklar bağımsızlıklarını kazanmak için isyan ettiler.
- Bu isyanlara karşı çözüm üretmek isteyen Osmanlı devlet adamları ve aydınlar, fikir akımları ortaya attılar ve 1839'da [24] Fermanı'nı, 1856'da Islahat Fermanı'nı, 1876'da [25] ve I. Meşrutiyet'i ilan ettiler.

UYARI

Tanzimat Fermanı, Islahat Fermanı, Kanunvesasi ve Meşrutiyet'in ilanı gibi gelişmeler Türk tarihindeki demokratikleşme ve hukukun üstünlüğü anlayışını güçlendirmiştir.

UYARI

Osmanlı Devleti demokratikleşme çalışmaları başlatarak ve fikir akımları ortaya atarak devletin dağılmasını önlemeyi amaçlamıştır.

Hiper Bilgi

Osmanlı Devleti'ni Dağılmaktan Kurtarmak İçin Atılan Siyasi Adımlar

1839 Tanzimat Fermanı

- Osmanlı Devleti'nde yaşayan vatandaşlar din, dil, ırk ayrımı yapılmaksızın kanunlar önünde^[26] sayıldı.
- Tüm vatandaşların can ve mal güvenliği, namus dokunulmazlığı devlet güvencesi altına alındı.
- Askerlik tüm Osmanlı vatandaşları için zorunlu hâle getirildi.

UYARI

Tanzimat Fermanı, Osmanlılık fikir akımının temel dayanağı olarak gösterilebilir.

2. Meşrutiyet'in İlanı (1908)

- İttihat ve Terakki Cemiyetinin 2. Abdülhamid'e baskıları sonucunda ilan edildi.
- Mebusan Meclisi yeniden açıldı.
- Ülkede genel af ilan edildi.
- Sansürler kaldırıldı.
- Padişahın meclisi açma ve kapatma yetkisi kısıtlandı.
- Meşrutiyet karşıtları tarafından İstanbul'da^[30] çıkartıldı. (1909)
- Bu isyanı desteklediği gerekçesiyle^[31] tahttan indirildi.

UYARI

31 Mart Olayı, Osmanlı tarihinde rejime karşı çıkarılan ilk isyandır.

Meşrutiyet

Bir ülkede kralın yönetme yetkisini halkın seçtiği meclisle paylaştığı yönetim biçimidir.

1856 Islahat Fermanı

- Osmanlı Devleti'nde^[27] karşı küçük düşürücü ifadeler yasaklandı.
- Askerlikte gayrimüslimler için nakdi bedel uygulamasına geçildi.
- Gayrimüslimlere devlet memuru olabilme, belediye meclislerinde görev alma ve okul açma gibi ayrıcalıklar verildi.

UYARI

Islahat Fermanı ile askerlik yapmayan gayrimüslimler ekonomik faaliyetlerini devam ettirebildiği için Türklerden daha zengin olmuşlardır. (Sosyal adaletsizlik)

1. Meşrutiyet'in İlanı (1876)

- 1876'da Jön Türklerin etkisiyle ilan edildi.
-^[28] Meclisi açıldı ve Kanunuesasi ilan edildi..
- Erkekler Müslüman ve gayrimüslim ayrımı yapılmaksızın^[29] ve seçilme hakkını elde ettiler.
- Padişahın yetkileri kısıtlandı ancak 1876 Kanunuesasi'de Mebusan Meclisini açma ve kapatma yetkisinin padişaha ait olduğu kabul edildi.

UYARI

2. Abdülhamit, 1877-1878 Osmanlı Rus Savaşı'ndaki kargaşa ortamından dolayı Mebusan Meclisini feshederek 1. Meşrutiyet'i yürürlükten kaldırmıştır.

Kanunuesasi

1876'da ilan edilen Osmanlı Devleti'nin ilk anayasasıdır.

Uygulama

Yıllardır bugünü bekliyordum. Tanzimat Fermanı'ndaki askerlik vatani görev uygulaması sona erdi. Artık ücret ödeyerek askerlikten muaf tutulacağız. Bu sayede Türkler askerlik yaparken biz işimizi devam ettirerek Türklerden daha zengin olacağız.

Gayrimüslimler nakdibedel karşılığı askerlikten muaf tutulacaktır. Gayrimüslimlere karşı küçük düşürücü sözler ve deyimler kullanılmayacaktır. (Örneğin; gavur ifadesi)

Yahu böyle ferman mı olur? Biz cephelerde savaşırken Türkler fakirleşecek, azınlıklar ise zenginleşecek. Bu durum sosyal dengemizi bozar. Ayrıca gavura gavur demeyip de ne diyeceğiz? Ben size diyeyim bu ferman tutmaz.

Yanda verilen karikatürden hareketle Islahat Fermanı Osmanlı Devleti'nde,

- Sosyal^[32] neden olmuştur.
- Türkleri^[33] etkilemiştir.
- Azınlıkları^[34] etkilemiştir.
- Azınlıklar^[35] elde etmiştir.

Osmanlı Devleti'ni Dağılmaktan Kurtarmak İçin Ortaya Atılan Fikir Akımları

Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde devlet adamları ve aydınlar çeşitli fikir akımları ortaya atmışlardır. Böylece devletin kötü gidişatına son verilme istenmiştir.

Batıcılık

- Bu fikre göre Batı'daki teknolojik, kültür, yönetim, askerî, hukuksal ve toplumsal gelişmeler yakından takip edilmeli ve Osmanlı ülkesinde de bu gelişmeler uygulanmalıydı.
- Önemli savunucuları arasında Abdülhalah Cevdet, Süleyman Nazif gibi kişiler yer almaktadır.
- Bu fikir akımı taklitçilikten öteye gidemediği için başarısız oldu.

Osmanlıcılık

- Bu fikir Fransız İhtilali'nin getirmiş olduğu milliyetçilik akımının olumsuz etkisini kırmak için 1839 Tanzimat Fermanı'ndan sonra ortaya atıldı.
- Bu fikre göre Osmanlı vatandaşları dil, din, ırk ve kültür ayrımı gözetilmeksizin^[36] haklara sahip olmalı ve^[37] vatandaşlığı çatısı altında birleşmelidir.
- Islahat Fermanı, Kanunuesasi, 1 ve 2. Meşrutiyet bu fikir akımı doğrultusunda ilan edildi.
- Önemli temsilcileri arasında Jön Türkler, Namık Kemal, Ziya Paşa, Mithat Paşa gibi kişiler yer almaktadır.
-^[38] milletlerinin milliyetçilik etkisiyle isyan ederek Osmanlı'dan ayrılması bu fikrin önemini yitirmesine neden oldu.

İslamcılık

- Bu fikre göre İslam dünyasının Osmanlı^[40] etrafında birleşmesi devletin yıkılmasını önleyecektir.
- Bu fikir bizzat Sultan 2. Abdülhamit tarafından desteklendi.
- Önemli savunucuları arasında Mehmet Akif, Said Halim Paşa yer almaktadır.
-^[41] Savaşı sırasında halifenin cihat çağrısına rağmen Arapların İngilizlerle birlikte hareket etmesi bu fikrin geçerliliğini yitirmesinde etkili oldu.

Türkçülük

- Türkçülük fikrinin esas amacı coğrafyada, dilde, kültürde birliği sağlamaktır.
- Bu fikre göre Anadolu'daki, Kafkaslardaki ve Orta Asya'daki Türkler arasındaki ilişkiler gelişirse Osmanlı Devleti yıkılmaktan kurtulacaktır.
- Bu fikir^[39] Savaşlarından sonra İttihatçılar tarafından ön planda tutuldu.
- Önemli savunucuları arasında Ömer Seyfeddin, Mehmet Emin Yurdakul ve Ziya Gökalp yer almaktadır.
- 1. Dünya Savaşı'ndaki Kafkas Cephesi bu fikir doğrultusunda açıldı.

UYARI

Türkçülük fikri zamanla şekil değiştirmiş, Turancılıktan Misakımillî esaslarına dönüşerek Türk İstiklal Savaşı'nın ve Türkiye Cumhuriyeti'nin temel ideolojilerinden birisi olmuştur.

Azınlık

Bir ülkenin vatandaşı olmasına rağmen o ülkede soyu, dini ve dili bakımından azınlıkta kalan topluluktur.

UYARI

Ortaya atılan fikir akımlarının ortak amacı Osmanlı Devleti'ni dağılmaktan kurtarmaktır.

1. Osmanlı Devleti'nde 1856 yılında ilan edilen Islahat Fermanı'nın temel amacı Avrupalı devletlerin ülkenin iç meselelerine karışmasını önlemek, azınlıkları devlete bağlamak ve toplumsal eşitliği sağlamaktır. Fakat bu ferman ne Avrupalıların ülkenin iç işlerine karışmasını önleyebildi ne de gayrimüslim ve Türk vatandaşları memnun edebildi.

Bu metinde aşağıdaki sorulardan hangisinin cevabı yoktur?

- A) Islahat Fermanı'nın ilan edilmesinin nedeni nedir?
- B) Islahat Fermanı ne zaman ilan edilmiştir?
- C) Islahat Fermanı amacına ulaşmayı başarmış mıdır?
- D) Islahat Fermanı'nın ilan edilmesinde hangi fikir akımı etkili olmuştur?

2. Osmanlı Devleti 1789'da Fransız İhtilali başladığında, gelişmelere Fransa'nın iç meselesi olarak yaklaştı. Fakat ihtilalin getirdiği fikirler kısa süre içerisinde birçok Avrupa devletini karıştırmıştı. Osmanlı Devleti bu karışıklıklardan endişelenmiyordu çünkü Osmanlı Devleti bir İslam devletiydi. Fransa ile sınırı bulunmuyordu ve Avrupa'daki gibi eşitsizliğe dayalı siyasi ve sosyal yapıya sahip değildi. Osmanlı Devleti'nin Avrupa'da daimi elçilikleri yoktu bu yüzden yaşanan gelişmelerden doğrudan doğruya haber alınamıyordu. Bu durum da ihtilalin getirdiği fikirlere ve olası karışıklıklara herhangi bir tedbir alınmamasında etkili oldu. Bu tedbirsizlikler de ihtilalden yayılan fikirlerin Osmanlı Devleti'ni karıştırmalarını kolaylaştırdı.

Bu metne göre Osmanlı Devleti'nin Fransız İhtilali'nden yayılan fikirlere önlem alamaması;

- I. Diplomasi
- II. Hukuk
- III. Dış politika

alanlarından hangilerinde gelişemediğinin kanıtıdır?

- A) Yalnız III.
- B) I ve II.
- C) I ve III.
- D) I, II ve III.

3. ...Osmanlı İmparatorluğu içindeki farklı milletler hep milli inançlara sarılarak milliyet ideolojisinin kuvvetiyle kendilerini kurtardılar. Biz ne olduğumuzu onlardan ayrı ve onlardan yabancı bir millet olduğumuzu sopa ile içlerinden kovulunca anladık... Anladık ki kabahatimiz kendimizi unutmamızdır.

Mustafa Kemal bu sözle aşağıdaki fikirlerden hangisinin önemini vurgulamıştır?

- A) Osmanlıcılık
- B) Batıcılık
- C) Türkçülük
- D) İslamcılık

4. II. Abdülhamit meşrutiyet yanlısı değildi. 1877-1878 Osmanlı - Rus Savaşı'nı bahane ederek meclisi kapattı ve baskıcı bir yönetim uygulamaya başladı. Buna rağmen genç Türk aydınları mücadelelerine devam ettiler. İttihat ve Terakki Cemiyetini kurdular. Özellikle genç subaylar arasında taraftar bulan İttihat ve Terakkiçiler, Balkanlardaki karışıklıkların artması ve Avrupa devletlerinin yeni isteklerde bulunması üzerine Makedonya'da ayaklanma başlattılar. II. Abdülhamit Kanunuesasi'yi yeniden yürürlüğe koydu. Böylece II. Meşrutiyet Dönemi başladı. Seçimler yapıldı. Meclis çalışmaları yeniden başladı. II. Meşrutiyet'in ilanından bir süre sonra meşrutiyet karşıtları İstanbul'da büyük bir isyan çıkardılar. 31 Mart Olayı olarak bilinen isyan, Selânik'te oluşturulan Hareket Ordusu tarafından bastırıldı. Bütün bu karışıklıklar sırasında, Bulgaristan bağımsızlığını ilan etti. Girit, Yunanistan'a bağlandı. Avusturya, Bosna - Hersek'i resmen topraklarına kattığını ilan etti.

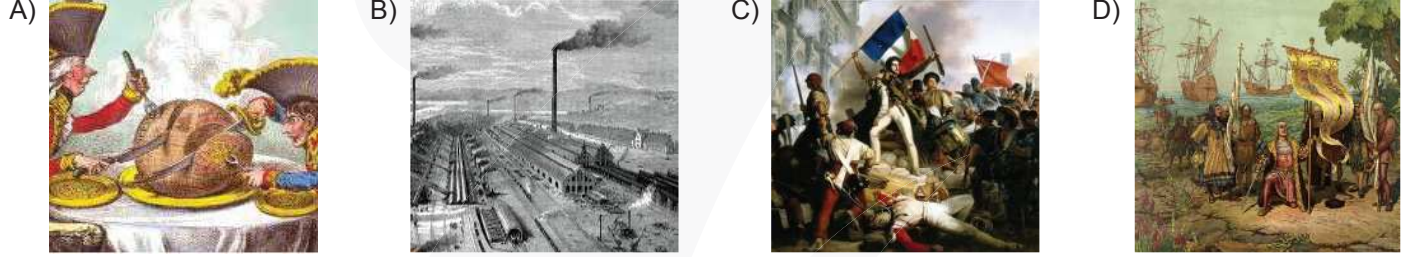
Verilen bilgilere göre aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

- A) 31 Mart İsyanı'nı çıkaranlar ulusal iradeye aykırı hareket etmişlerdir.
- B) Bazı iç sorunlar dış politikada olumsuzluklara ortam hazırlamıştır.
- C) Dış politikada yaşanan bazı gelişmeler iç politikayı etkilemiştir.
- D) II. Abdülhamit meşrutiyet taraftarı bir tavır sergilemiştir.

5. Sanayi Devrimi ile birlikte sanayileşmiş Avrupa ülkeleri arasında sömürgecilik faaliyetleri yayılmıştır. Sömürgecilik faaliyetleri sırasında yaşanan çıkar çatışmaları sömürgeci devletlerin bloklaşmasına neden olmuştur. Bu bloklar kendi aralarında sömürgeleri paylaşmışlardır.

Verilen metne uygun görsel aşağıdakilerden hangisidir?

Osmanlı Devleti 19 ve 20. yüzyılda Milliyetçilik akımının etkisiyle ortaya çıkan isyanlar ve sanayileşmiş Avrupa devletlerinin sömürge arayışı nedenleriyle parçalanma tehlikesi ile karşı karşıyaydı.

Verilen bilgi ve haritaya bakılarak aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Osmanlı topraklarının farklı devletler tarafından işgal edildiğine
 B) Kuzey Afrika'daki Osmanlı toprak bütünlüğünün bozulduğuna
 C) Emperyalist faaliyetlerin Osmanlı üzerinde etkili olduğuna
 D) Osmanlı'nın dağılmayı önlemek için fikir akımları ortaya attığına

Süper Bilgi

MUSTAFA KEMAL'İN ÇOCUKLUĞU

Mustafa Kemal 1881 yılında Osmanlı Devleti'nin Avrupa'ya açılan kapısı konumunda-ki Selânik şehrinde doğdu. Doğup büyüdüğü bu şehir onun kişilik özelliklerinin oluş-
masında ve düşünce yapısının şekillenmesinde etkili oldu.

YORUM

Selânik kozmopolit bir şehirdir.

Mustafa Kemal'in doğup büyüdüğü Selânik, 19. yüzyılda Osmanlı'nın[42]'daki gelişmiş kentlerinden biriydi.

Türklerin yanında Rumlar, Yahudiler, Bulgarlar da yaşıyordu.

YORUM

Bu durum Selânik'in önemli bir ticaret ve ulaşım şehri özellikleri-
ni kazanmasında etkili olmuştur.

Selânik, hem İstanbul hem de Avrupa ile[43]
ağına sahipti. Ayrıca oldukça işlek bir limanı da vardı.

YORUM

Bu sayede değişik fikirler
kolayca yayılabilmmiştir.

Selânik şehrinde basın yayın hayatı da oldukça canlıydı.

YORUM

Bu durum Selânik şehrinin Os-
manlı'nın Avrupa'ya açılan kapısı
olarak görülmesinde etkilidir.

Ulaşım, ticaret,[44] imkânı ve Avrupa'ya yakınlığı
sayesinde Avrupa'daki gelişmelere açık bir şehirdi.

Kozmopolit

Farklı unsurları bir arada barındıran anlamına gelir.

Selânik, Mustafa Kemal'in

Zengin bir düşünce yapısına sahip **idealist** bir subay olmasında

Milliyetçi bir düşünceye sahip olmasında

Hoşgörülü ve **demokratik** bir kişiliğe sahip olmasında

etkili olmuştur.

Soru 3

Selânik'te 19.yüzyılda huzur ortamının
bozulmasında şehrin hangi özelliği daha
çok etkili olmuştur?

[45]

Soru 4

Selânik şehrinin Türk aydınlarının ve gençlerinin hürriyet fikrini
gerçekleştirmek için merkez olarak seçtiği Osmanlı şehirlerinden
biri olmasında hangi özelliği daha çok etkili olmuştur?

[46]

Uygulama

Boşluk Doldurma Etkinliği

Yandaki haritaya göre,

- Balkanlarda siyasi birlik[47]
- Balkanlarda birden fazla siyasi oluşum[48]
- Selânik şehrinin denize kıyısı[49]
- Balkanlar[50] uluslu bir yapıya sahiptir.

1881 yılında
Balkanların
siyasi durumu
ve Selânik

MUSTAFA KEMAL'İN AİLESİ

K. Atatürk

Annese
Zübeyde Hanım

Babası
Ali Rıza Efendi

Kardeşi
Makbule Hanım

1857'de doğduğu bilinmektedir. Geleneklerine ve dinine bağlı bir Türk kadınıdır. 1923 yılında vefat etmiştir.

Mustafa Kemal'in hayatta kalan tek kardeşidir. Soyadı Kanunu sonrası "ATADAN" soyadını aldı.

Bir süre askerlik ve gümrük memurluğu yaptı. Gümrük memurluğunu bıraktıktan sonra kereste ticaretiyle uğraştı. Kendisi farklı fikirlere açık, modern bir yapıya sahipti. Oğlu Mustafa'nın asker olmasını istiyordu. Mustafa'nın Şemsi Efendi İlkokulunda öğrenim gördüğü dönemde 1888'de vefat etti.

Mustafa Kemal'in Makbule Hanım dışında dört kardeşi daha vardı. Ancak bu çocuklar küçük yaşta salgın hastalıklardan dolayı ölmüştür.

Soru 5

Mustafa Kemal'in dört kardeşinin küçük yaşlarda salgın hastalıklardan dolayı ölmesi o dönemlerde Osmanlı Devleti'nin hangi alanda yeterince gelişemediğini gösterir?

[51]

Soru 6

Sizce Mustafa Kemal'in askerlik mesleğini seçmesinde aile üyelerinden hangisi daha çok etkili olmuştur?

[52]

Süper Bilgi

MUSTAFA KEMAL'İN ÖĞRENİM HAYATI

- Mustafa, okul çağına geldikten sonra hangi okula gideceği ailesi içerisinde bir tartışmaya sebep oldu.
- Zübeyde Hanım oğlunun dinî eğitim veren bir okula gitmesini isterken, Ali Rıza Efendi ise oğlunun çağdaş eğitim veren bir okula gitmesini istiyordu.

Osmanlı Devleti'nin bir kenti olan Selânik'te geleneksel, askerî, modern, azınlık ve yabancı okullar bir arada bulunmaktaydı. Buna göre Osmanlı'da;

- Eğitim ve öğretimde birlik [53]
- Kültür çatışmasına neden olacak bir yapı [54]
- Merkezî bir eğitim anlayışı [55]

1. Mahalle Mektebi

- Ali Rıza Efendi, Zübeyde Hanım'ın isteği ile Mustafa'yı dinî ve [56] eğitim veren Mahalle Mektebine gönderdi.
- Ancak Mustafa buradan kısa süre içerisinde ayrıldı ve Şemsi Efendi Mektebine kaydoldu.

2. Şemsi Efendi Mektebi

- Mustafa, babasının isteği ile modern, [57] bir eğitim anlayışı olan Şemsi Efendi Mektebine yazdırıldı.
- Mustafa, öğrenimine devam ederken babası vefat etti.
- Babasının vefatı sonrası okula bir süre ara verse de daha sonra okulu bitirmiştir.

3. Selânik Mülkiye Rüştiyesi

- Mustafa, annesinin isteği üzerine [58] devlet memuru yetiştiren bu okulda öğrenim görmeye başladı.
- Mülkiye Rüştiyesi, asker olmak isteyen Mustafa'nın ilgisini çekmiyordu.
- Ayrıca askerî okullara giden çocukların kıyafetlerinden etkilenmişti.
- Bu yüzden annesinden habersiz askerî rüştiye sınavına girdi ve sınavı başarıyla geçti.
- Onun askerliğe tutkusunu fark eden annesi Selânik Askerî Rüştiyesine gitmesine ses çıkarmadı.

UYARI

Mustafa'nın annesine rağmen kendi istediği okula gitmesi onun kararlı bir yapıya sahip olduğunun göstergesidir.

Mülkiye

- Askerlik dışında görev yapan sivil memurları ifade etmektedir.

4. Selânik Askerî Rüştiyesi

- Hayallerindeki okula gitmeyi başaran Mustafa, bu okuldan Mustafa Kemal olarak çıkmıştır.
- Çünkü çalışkanlığı, zekası ve olgun tavırlarıyla öğretmenlerinin dikkatini kısa sürede çekmeyi başardı.
- Mustafa'ya matematik öğretmeni [59] Efendi "Kemal" ismini verdi.

UYARI

- 2. Meşrutiyet ilan edilmeden önce Osmanlı ülkesindeki öğrenim dereceleri şunlardır:
 - İptidai (İlkokul)
 - Rüştiye (Ortaokul)
 - İdadi (Lise)
 - Âli (Yüksekokul)

Uygulama

Boşluk Doldurma Etkinliği

Zübeyde Hanım

Oğlum Mustafa okuyup memur ol. Sırtını devlete daya yeter.

Mustafa Kemal

Anneciğim, ben hep asker olmak istedim ve olacağım da. Askerî rüştiye sınavını kazandım bile. Lütfen kararına saygı duy.

Zübeyde Hanım

Peki oğlum, senin dediğin olsun.

Yandaki diyalogta Mustafa Kemal'in kişilik özelliklerinden hangileri ön plana çıkmaktadır?

..... [60]

..... [61]